

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Angelum loco moueri vera sententia est. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

Quid sentiant Heruæus & Durandus.

Inter Scholasticos nullus est, præter Heruæum & Durandum, qui asserat, Angelos non moueri secundum locum: id autem docuerunt Heruæus in tractatu de motu Angeli qu. 1. præsertim artic. 1. & 2. Qui incipit, Ad secundum principale. & Durandus in 1. dist. 2. 3. 7. parte dist. q. 1. & n. 26. & q. 2. referuntur quoque pro hac sententia Aegidius in 2. dist. 37. & Caietanus in commentar. huius articuli. cum plane adstruant, Angelum moueri; tamen in ratione morus explicanda ab aliis differat, ut disput. sequi. cap. 2. videbimus. In prædictam vero opinionem de motu Heruæus, & Durand. diuersis rationibus adducuntur. Nam de existentia Angeli in loco diuersa quoque sunt opinati. Durandus enim ideo docet Angelum non moueri de loco ad locum, quia putat Angelum semper ubique adesse, aut saltem in illis omnibus locis simul, in quibus esse potest, & operari: cumque ad motum secundum locum necessarium sit locum relinquere, sit, ut Angelus non moueatur: imo vero inde probauit, Angelum simul ubique esse, aut in omni loco, ubi esse potest, quia nequit intelligi, quomodo in Angeli substantia sit aliqua mutatio secundum locum de loco prioris, & adquirendo alium. Heruæus autem eodem modo asseruit, Angelum non moueri secundum locum, sicut dixerat, non esse in loco: ut enim aliquid loco moueatur, & ad locum debet in loco esse: cum ergo Heruæus asserat, Angelum in loco non esse, consentaneæ suis principiis docet: nec loco moueri, nec ad motum secundum locum, ut videtur iussere præsentiam illam, quam Heruæus Angelo concedit non secundum substantiam, sed sicut causa dicitur esse in effectu suo. Pro hac sententia præter fundamenta, quibus prædicti auctores si sunt in opinioibus, quas de loco Angelorum docuerunt, videtur esse Aug. de Genes. ad lit. cap. 20. & 6. ubi ait, creaturam corpoream moueri per loca, & tempora; spirituales vero solum per tempora.

CAPVT II.

Angelum loco moueri, vera sententia est.

Vera sententia communi Scholasticorum, & Patrum calculo firmata est, Angelum non minus vere loco moueri, quam in loco esse. Ex Scholasticis hanc sequuntur reliqui omnes, quos sequi. disput. referemus, qui etiam contra Heruæum dixerunt, Angelum in loco esse, ut vidimus dispositione: 87. Ego autem existimo eam catholicam esse quod ex Scriptura manifeste deducatur, ut paulo post ostendemus. Ex Patribus vero eam tradiderunt commemorata disput. prædicta cap. 1. qui affirmarunt, ita Angelum in loco esse, ut peculiari loco definitur: sic enim necesse est, inde moueri posse. Atque ita plane sentitur Durand. & Heruæus, si eos in loco eo modo esse existimasent: illi namque negarunt motum Angelorum, aut quia in loco Angeli non essent, aut quia loco peculiari non essent definiti. Sunt etiam alij plures Patres, qui plane docent, Angelos de loco

ad locum moueri, Gregor. Nazianz. erat. 34. quæ est inquit, 2. de Theologia in fine, ubi de Angelis ita inquit, *Luci omnia peragunt, omnibusque impigre adiungunt, tam et ministerij promptitudinem, tam ob naturæ leuitatem.* Quod si ubique essent simul, ut dixit Durandus, neque dicerentur loca peragere, neque ob naturæ leuitatem ubique impigre adesse, sicut corpus non ad est omnibus partibus loci, quem simul occupat, ob naturæ leuitatem & promptitudinem, sed qui simul in illis est: id quod antea Dionysius dixerat, in capite ultimo de celest. Hierarch. ante medium cum dixit, Angelorum pedes alatos depingi propter motus celeritatem. Chrysostom. vere expresse hanc, Chrysostom. in epist. ad Hebr. in illa verba, *Omnes sunt administratores spiritus, inter Angelos, qui mittuntur, & filium Dei, qui etiam missus est, hoc autem interesse quod illi, cum mittuntur, loco mutant, non autem filius Dei.* Quibus consentit Damasc. lib. 1. de fide cap. 17. *Angelus (inquit) ob naturæ permittentem, & quia prompte, ac celeriter transit, in diuersis locis operatur.* Et 2. de fide cap. 3. docet, Angelos, cum ad terram & cælo mittuntur, in cælo non manere. Ex Latinis quoque antiquis Tertull. in apologia contra gentes. cap. 32. ita scribit, *Omnes spiritus alesi est; hoc Angelus, & homines, igitur moriendo ubique sunt.* Ambros. lib. 4. de Spiritu Sancto. 10. inter spiritum creatum & increatum differentiam constituit, quod creatus de loco ad locum transit, quia non complet omnia; ita, inquit, habet motum defensorium: sed spiritus increatus non habet talem motum, neque cum mittitur, a Patre descendit. Hieronym. Epist. 53. contra Vigilant. *id est spiritus agnunt quocumque ierit, plane docet, Angelos ubique præsto esse propter naturæ suæ celeritatem.* Gregor. Magnus hom. 34. in Euang. long. & breu. cum dixisset, Angelos, qui in cælo mittuntur, Deo semper assistere, reddit rationem his verbis, *Quia etsi circumscriptus est ipse Angelicus spiritus, summum tamen ipse spiritus qui Deus est, circumscriptus non est: quid dicat quāuis spiritus Angelicus in particulari loco sit, & ita, cum mittitur a cælo, priorem locum deserat, quia tamen spiritus increatus ubique est, Angelus quocumque erit, ipsi summo spiritui præsens est: quod si Angelus in cælo maneret, frustra hanc rationem Gregorius addideret.* Hoc testimonium citat Magister in 1. dist. 34. cap. 1. Super ergo ex Beda super Lucam: sed reuera est Gregor. in 1. homilia, quæ est ex Euang. Lucæ 15. de 99. ovis. Idem omnino docuit ipse Gregorius lib. 1. in cap. 2. Denique Bern. serm. 5. super Cant. cum dubitaretur, an Angeli corporei sint, inde probat, corporeos, esse quia mouentur, indubitanter autem quæ illi sunt, Angelos loco moueri; tamen utrum corporei an incorporei essent dubitauerit.

Eadem quoque sententia in Scriptura aperte traditur, quamuis nonnulla etiam testimonia pro ea allegari soleant, quæ nihil omnino probant. Omnis igitur illis testimoniis Lucæ 10. *Videtur Sathanam tanquam fulgur cadentem de cælo: & Apocalyp. 12. Neque inueniuntur loci eorum amplius in cælo.* de quibus dispositione 224. cap. 1. & 2. dicendum sumus, nonnulli probant, quia in Scriptura dicitur Angeli ascendere, & descendere, Ioan. 1. & 5. cap. 1. Tamen non multum inde probatur: testis nam & descendere diuinæ personæ conuenit, absque eo quod loco moueatur: spiritus conuenit, super Christum descendisse dicitur, eo quod in eo loco nouo modo caput apparere. Elicius probatur primum: ex illo Iob 1. ubi dicitur Sathan

nas circumfisse, & perambulasse terram: nam quamuis etiam Deus dicatur Genesis 3. deambulasse ad auram post meridiem, id tamen de Deo dicitur ratione assumpti corporis, in quo apparere dignatus est: at non est credibile, Sathanam in assumpto corpore deambulasse, & circumfisse terram: corpus enim demones, aut Angeli tantum assumunt, quoties hominibus apparent. Deinde ex illo Matth. 8. ubi demones à Domino petierunt, ut eos mitteret in porcos: nam quamuis ex eo solum, quod dicantur à Deo mitti ad nos, non satis probetur motus secundum locum, ut statim videbimus ex illo tamē loco allegato id recte probatur, quia ibi non tantum dicuntur missi in porcos, sed etiam ex corpore illo, quod obsidebant, in porcos missi. At aliquem mitti ex vno loco in alium, non potest sine motu secundum locum fieri: Ideo autem dixi, ex illis locis, ubi dicuntur Angeli simpliciter à Deo missi, non probari, eos loco moveri, quia ut disputatione 171. cap. 1. dictum est, etiam si missio debeat esse exitus quidam à mittente; tamen non debet esse secundum locum, sed satis est, si persona, quæ mittitur, exeat à mittente, secundum substantiam, & in aliquo loco incipiat apparere. Cumque Angelus à Deo fiat; etiam si ab eo loco non exiret, neque discederet diceretur, ab ipso mitti à mitti de vno loco in alium non dicitur, nisi de vno in alium exire dicitur; nam persona diuina procedens, etiam si dicatur mitti à producente, non tamen dicitur mitti de vno loco ad alium. Huc etiam pertinet loca omnia, in quibus demones dicebantur à corporibus exire, quæ sequenti capite referemus. Testimonium vero, quod adduximus pro prior sententia, ex Augustino, nihil probare colligitur ex his, quæ diximus disputatione 187. capit. 2.

Id, quod hæcenus de Angelis diximus, de anima quoque rationali intelligendum est, hoc est, non tantum dum est in corpore, sed etiam paratam moveri: qua ratione anima Christi dicitur vere ad inferos descendisse, & Lucæ 16. anima Lazari dicitur deportata in sinum Abrahæ. Quod autem aliqui dicunt, illam solum fuisse paratolam, absurdum est. Nam in parabolis nomina propria non solent introduci. Est autem de fide, & animam Christi secundum substantiam ad inferos descendisse, & animas damnatorum ibi vere esse, ut suis locis dicitur. Quare errat Durand. in 1. dist. 37. 2. part. qu. 1. ad 6. & in 3. dist. 22. q. 3. num. 5. cum ait animam separatam, secundum se nullibi esse, & inferno, aut purgatorio per deputationem solum adesse.

CAPVT III.

Angelum à se moueri.

SI Patrum testimonia superiori capite allegata recte considerentur, non solum probant, Angelum de loco ad locum sed etiam à seipso moveri, ut optime obseruauit Gregor. in 2. d. 6. qu. 1. art. 4. eos quoque à se moueri, docet Scotus in 2. dist. 2. qu. 10. & Maior quæst. 11. circa finem, & sancti Patres iudicant, cum asserunt, propter naturæ celeritatem præsto ubique esse. Nam si non à principio interno mouerentur, non naturæ celeritati, sed efficacitati alterius mouentis id tribueretur. Ex Scriptura quoque perspicue colligitur, ubi quocunque dicuntur demones exire, Marci 1. Lucæ 4.

Actor. 8. exire namque non dicitur, sicut neque ire, nisi qui propria virtute mouetur. Quis enim dicat, lapidem, qui portatur, ire, aut domo exire? Quare nescio, cur dixerit Gregorius ibidem, nihil in hac re certum haberi? intelligere namque videtur, ex Scriptura. Ratione etiam probatur, quoniam si viuientia, quæ multo imperfectiora sunt, seipsis mouentur; cur id non concedemus perfectissimæ substantiæ, qualis est spiritualis, quod enim nonnulli contendunt necessarium esse, in aliquo mouente se, distinguere partem mouentem, à parte mota, nulla ratione monstrari potest: quocirca frustra Capreolus in 2. dist. 6. qu. 1. conclus. 1. docet, Angelos moveri non posse à seipsis motu per se, quia nequeunt in illis distinguere pars per se mouens, & per se mota, bene tamen motu per accidens, ut in secunda conclusione docet; quem motum per accidens defectu prædictæ distinctionis ego sane non intelligo: utrumque ergo ille moueatur, negari non debet, propria virtute moueri. De parte autem mouente, & parte mota disputare, nostri instituti ratio non postulat.

De anima vero separata, an seipsa moueatur, ex doctrina Patrum & Scripturæ non ita compertum est. Ea vero solum ratione mihi probabile fit, animam à seipsa moveri, quia cum nobilissima substantia sit, non est ei deneganda talis virtus, quam viuentibus concedimus.

Hæc autem sententiæ duo videntur obflare, vnum est, quod anima separata non potest mouere vilius corpus, ut docet S. Thom. infra qu. 117. artic. 4. ergo neque seipsam. Respondet, primum quidem nullo probabilius esse id, quod docuit sanctus Doctor, nempe ab anima separata corpus nullum moveri posse; quia, ut ipse probat, cum solu nutu suæ voluntatis illud mouere deberet, non minus in corpore mouere posset, quam extra; neque enim in corpore aliqui virtutis deesset voluntati animæ, quod extra corpus haberet: nam diuersus modus existendi prædictæ virtuti nihil derogaret. Quod autem separata intelligat alio modo, quam coniuncta, mirum non est: dum enim, dum est in corpore, cum sensibus connexa sit accipiens à illis species, quibus intelligit; illis quoque iuuatur ad actum cognitionis, quibus separata iuuari nequit: at vero, ut nutu suæ voluntatis sit potens operari, nihil obflare potest coniunctio cum corpore; siquidem ut moueat, contractu aliquo non indiget quantitatis. Hinc tamē videtur sequi contra opinionem eorum, qui dicunt, substantiam spirituales in loco esse per operationem, animam separatam non esse in loco, ac proinde moveri non posse: nam cum nequeat operari in aliquod corpus, siquidem ipsum neque loco mouere potest, nullo modo in illo esse poterit per operationem. In nostra vero opinione, qui diximus disputatione 188. Angelum esse in loco sue operatione ratione illius modi, quo se applicat corpori, fieri optime potest, ut anima in loco sit, & de loco moueatur. Deinde respondeo, animam seipsam mouere posse, etiam si alia corpora mouere nequeat: maior enim virtus videtur necessaria ad mouendum alia, quam ut ipsam moueat.

Alterum, quod obstat prædictæ sententiæ est, quia anima dum est in corpore, non potest seipsam ab eo diuellere: ergo nec extra corpus de vno loco in alium seipsam mouere. Respondeo, diuersam esse rationem: nam sicut substantia demonis

Actor. 8.

Anima rationalis separata à se mouetur.

S. Thomas.

10.

rali